

În monumentală monografie dedicată lui Dostoievski, Joseph Frank vorbește pe larg despre educația primită de scriitor în

familie, și o compară echidistant cu cea a marilor romancieri ruși.

„M-am născut într-o familie rusească evlavioasă...În familia noastră toți învățam Evanghelia din leagăn”, mărturisea undeva scriitorul. Fratele său avea să povestească mai multe despre cum mama lor încă din fragedă pruncie le citea dintr-o carte ilustrată cu povestiri din Biblie.

O altă amintire din copilăria timpurie este legată de învățarea pe de rost a rugăciunilor, care uneori erau spuse în prezența admirativă a oaspeților casei. Nimic nu era lăsat la voia întâmplării, chiar dacă era vorba de niște copii foarte mici. Un preot cultivat venea regulat în casa familiei pentru a le preda ore de religie celor mici iar copiii, printre altele, trebuiau să studieze catehismul mitropolitului Filaret.

Părinții lui Dostoievski nu se rezumau la instrucție teologică formală. Fiecare ieșire în oraș, atingea inevitabil și Kremlinul. În fiecare primăvară, mama îi ducea pe copii în pelerinaj la mănăstirea Sf. Serghie situată la 60 km de Moscova, unde intrau în contact cu monahii dar și cu credincioșii simpli.

În fiecare duminică și zi de sărbătoare familia mergea la biserică iar în seara de dinainte participau la Vecernie.

Toată viața părinților era îmbibată de credința în Dumnezeu. Când au cumpărat o proprietate la țară s-au dus să se închine la icoana Maicii Domnului „Portărița” din Iviron. La fel s-a întâmplat și când au aflat că proprietatea a luat foc.

Nu doar părinții contribuiau la atmosfera cucernică din casa Dostoievski. Doicile aduse pentru

Educația de acasă a lui Dostoievski

Scris de Ninel Ganea
Luni, 26 Martie 2018 09:57

copii și bona aveau propria colecție de ritualuri și povestiri ortodoxe. „Cine a citit Viețile Sfinților? În toată Rusia lumea le cunoaște pe larg – bineînțeles, nu în toto, dar cel puțin în spiritul lor... În copilărie, am auzit și eu aceste povestiri chiar înainte de a ști să citesc”, scria autorul în „Jurnalul” său.

Bona copiilor Dostoievski, Aliona, nu s-a căsătorit niciodată și se numea „mireasă a lui Hristos”. Sora sa, călugăriță într-o mănăstire de lângă St. Petersburg, o vizita în fiecare an și rămânea de fiecare dată la familia scriitorului pentru o zi. Când s-a abătut o nenorocire asupra părinților, Aliona le-a oferit economiile ei pentru a trece peste necaz.

Copiii Dostoievski primeau și o educație laică foarte consistentă, în special din partea părinților. Aveau un tutore francez, dar care nu făcea parte din tagma iacobinilor răspândiți prin Rusia ca educatori pentru aristocrați. În casă, în fiecare seară părinții le citeau copiilor diverse cărți. Ann Radcliffe îl înspăimânta pe viitorul scriitor, dar existau și lecturi mai potrivite, cu o influență sănătoasă. O astfel de carte, care l-a marcat profund pe Dostoievski și la care va reveni de nenumărate ori, a fost „Istoria Statului Rus” de Karamzin. Potrivit lui Frank, cărțile erau citite și comentate în familia autorului.

Așadar, educația lui Dostoievski se deosebea de cea a celorlați romancieri ruși atât prin implicarea substanțială a părinților cât și prin consistența și calitatea lecturilor ortodoxe și naționale, practic absente din repertoriul cultural al altor scriitori. Turgheniev, cu tutori germani și francezi, a învățat să citească și să scrie rusește de la un iobag, iar prima carte rusă citită a fost la opt ani. La aceeași vârstă, Tolstoi știa niște versuri din Pușkin, dar nimic mai mult. Herzen în memoriile sale nu menționează nici măcar o carte rusă.

Despre educația ortodoxă nu se pune problema. Mama lui Turgheniev cerea să se citească la masă Thomas a Kempis, pentru că detesta Ortodoxia. Tatăl lui Herzen a adus în casă un preot pentru instrucție religioasă când scriitorul avea 15 ani și doar pentru că era nevoie de așa ceva ca să intre la Universitate. Tolstoi a fost și el văduvit cvasi complet de formație religioasă.

O astfel de educație, precum cea primită de Dostoievski, l-a ajutat să treacă cu bine peste anii de școală militară, cu abuzurile, violența și răutățile descrise de scriitor, dar și peste experiența mult mai cumplită a detenției în Siberia. Totuși, chiar și cu excelenta sa pregătire ortodoxă, Dostoievski a ajuns în tinerețe în antecamera ateismului, atunci când a îmbrățișat socialismul creștin romantic, foarte la modă în jurul criticului Bielinski, iar mai apoi conspirația revoluționară.

Educația de acasă a lui Dostoievski

Scris de Ninel Ganea

Luni, 26 Martie 2018 09:57

Mi-am adus aminte de acest traseu educațional, recent, auzind o obiecție adusă educației acasă, și anume aceea că îi privează pe copii de experiența confruntării cu problemele, cu ideologiile opuse, cu tentațiile lumii, izolându-i într-un mediu aseptice ideologic și cultural. Și nu pot să nu mă gândesc cât de infirmă poate fi educația și „izolarea” culturală pe care le-o oferim copiilor noștri în comparație cu cea primită de Dostoievski, și cât de mari sunt azi problemele, tentațiile și presiunile față de o epocă în care încă se puteau întâlni fără dificultate sfinți.

PS: Despre Dostoievski și educația revoluționară vorbesc și în cadrul unui curs ținut la Academia Privată.